

Un món d'emocions als bibliobusos **El Castellot i Montau**

Programa de foment de la lectura al bibliobús
Tardor 2013

**Diputació
Barcelona**

Xarxa de Biblioteques Municipals

Un món d'emocions als bibliobusos El Castellot i Montau

Programa de foment de la lectura al bibliobús

Quadern per a les escoles

Gerència de Serveis de Biblioteques
Diputació de Barcelona

setembre 2013

Més enllà de la lectura instrumental. La campanya d'aquest any vol potenciar la lectura des d'un punt de vista vivencial. És un fet inqüestionable que la lectura és una habilitat bàsica per adquirir coneixement i moure's en la societat, com també ho és que els infants bons lectors tenen més facilitat per reeixir a l'escola. Però més enllà de l'aspecte utilitari de la lectura, posarem en relleu el seu vessant emocional i el seu potencial per a la formació humanística de les persones.

La lectura, una experiència vital. Cal que la lectura sigui una experiència vital que atrapi els infants, així que posarem l'èmfasi en les emocions i sentiments que pot despertar la lectura de ficció. I per això ens centrarem en tres factors: el llibre que arriba a les mans de l'infant, el moment vital de cadascú i les diverses circumstàncies que possibiliten la trobada entre l'infant i l'obra.

Per ajudar els infants a esdevenir bons lectors, que visquin les lectures, adquireixin noves experiències i reformulin el seu propi món, és important donar-los bons llibres. Al bibliobús i a les biblioteques la majoria de llibres han estat seleccionats per experts (al final d'aquest quadern hem inclòs també algunes seleccions de llibres infantils que es fixen molt especialment en el factor emocional).

El moment personal que viu l'infant té, sens dubte, un gran paper per determinar el seu interès per uns llibres o uns altres. Hi ha infants que rebutjaran llibres de por o llibres que els facin sentir tristos, per exemple, mentre que d'altres els buscaran com una manera d'afrontar aquestes situacions personals. Hi ha infants que no se senten gens atrets pels contes de fades, mentre que d'altres defugen els llibres realistes. És difícil donar pautes per a la tria de llibres, però és evident que cal oferir-los una selecció àmplia i variada que respecti els seus gustos i interessos i alhora els obri noves perspectives i visions del món.

I, finalment, voldríem també parlar de l'**entorn afectiu** de la lectura, de com es pot acompanyar l'infant en aquesta trobada amb l'obra. L'exemple de familiars o mestres que s'interessen pels llibres i llegeixen davant l'infant són un model a seguir. Com també és un bon estímul la lectura en veu alta per part d'un adult que facilitarà un diàleg fluid i vincles afectius amb els petits. Així mateix, tot el que sigui afavorir el diàleg sobre el contingut dels llibres pot tenir efectes contagiosos entre els menys lectors.

Hi ha una certa paradoxa en el fet de llegir ficció; d'una banda, el lector se submergeix en la història, surt d'ell mateix i es fusiona en algun protagonista o situació, cosa que l'empeny a llegir i llegir, però al mateix temps, pot observar la història amb un cert distanciament, reflexionar sobre el que fan, senten i creuen els personatges...; això és una important font de creixement personal.

El que us proposem aquí és centrar-nos en l'experiència de la lectura com una conversa interior amb l'autor. I com tota bona conversa, la lectura necessita temps, atenció i silenci per poder escoltar. Està a les mans dels adults, a casa i a l'escola, afavorir estones de pau en companyia de llibres atractius.

Elements de la campanya

Un món d'emocions al bibliobús forma part del programa de foment de la lectura als bibliobusos, un programa amb una història de més de 15 anys. Dins d'aquest programa, adreçat als infants, cada any tots els bibliobusos duen a terme una nova campanya per als municipis als quals donen servei. La idea de les campanyes és oferir temes atractius que desenvolupin la curiositat dels nens i nenes i les ganes de passar-s'ho bé amb un oci intel·ligent i creatiu. Per a cada campanya s'ofereix un espectacle de petit format que recorre tots els municipis, es presten llibres al voltant del tema escollit, es fa arribar a les escoles una sèrie de suggeriments i activitats per si es volen dur a terme i finalment es passa una enquesta de satisfacció als mestres.

Objectius de la campanya

Mitjançant l'espectacle que s'ofereix als municipis i els llibres de suport, la campanya pretén:

- divertir, interessar i emocionar els infants
- fer prendre consciència als infants del paper de l'autor i del lector, així com dels lligams que estableixen amb els protagonistes de les històries que els agraden
- oferir a les escoles un centre d'interès per ser treballat des de diversos àmbits
- fer difusió del servei del bibliobús

L'espectacle, l'eix de la campanya

Viatges de paper, l'espectacle al voltant del qual girarà la campanya, és una creació de Marcel Gros per al programa dels bibliobusos. En clau d'humor i amb tendresa i intel·ligència reflexionarà sobre el desig de comunicar i l'experiència de la lectura.

Marcel Gros (marcelgros.com). Després d'anys de dedicar-se al món de l'espectacle amb diverses formacions musicals i de teatre de carrer, el 1984 esdevé membre fundador de Teatre Mòbil, grup amb el qual participa en diferents espectacles com a actor creador i darrerament com a director artístic. El 1991 emprèn la seva carrera en solitari amb la producció d'espectacles de creació pròpia, col·laboracions en programes televisius: *Paral·lel TV3*, *Cosas que importan TV1...*, i docència en diferents aules de teatre.

Les seves propostes estan destinades tant al públic familiar: *Fenomenal* (Premi Rialles 98), *Marcel Sol*, *Giralluna*, *Inventari* (Premi al Millor Espectacle a la Mostra de Teatre Infantil i Juvenil, Igualada 08)... com al públic adult: *Standby* (Premi al Millor Espectacle Fira de Teatre de Tàrraga 2000), *Millors Moments o Vibracions*.

Suggeriments d'activitats per a les escoles

Activitats prèvies a l'espectacle

Per interessar els infants en la proposta d'aquest any, més enllà de gaudir amb l'espectacle d'en Marcel Gros, us proposem dedicar una estona a classe per parlar dels llibres que els agraden, així com de les emocions i sentiments que els desperten. La idea seria crear un clima favorable per compartir i contagiar l'entusiasme per les lectures.

- **Llibres per compartir.** Als més petits se'ls pot demanar que cadascú porti dos llibres que li hagin agradat molt i que digui com s'ha sentit llegint-los. Ha estat content a estones? Trist? Ha sentit pena? Ha tingut por? Volia ajudar algú? Ha sentit ràbia davant d'alguna injustícia? Odi contra algun protagonista? Admiració o afecte cap algun personatge? Desig de trobar algú semblant a la realitat? Desig d'assemblar-se-li ara o quan es faci gran?

Deixar els llibres a classe durant uns dies perquè altres infants els puguin llegir i comentar.

- **Preferències de lectura.** Amb els més grans es pot reflexionar sobre el tipus d'històries que els agraden i quin tipus d'emocions i sentiments hi busquen. Poden pensar en els llibres que han llegit i fer-ne una llista en grup. Busquen històries que acaben bé, en què els "bons" guanyen? Els agrada trobar històries de colles i famílies que s'estimen i s'ajuden encara que pel mig hi hagi força problemes? Els agraden les històries d'amor? I les de por? Com pot ser que a alguns els agradin tant les històries de por, de vampirs, fantasmes o zombis? S'ho passen bé o malament llegint-les? Hi ha moments que llegint se sent molta ràbia contra algun personatge, però malgrat tot se segueix llegint? Els agraden les històries amb gent valenta, o molt enginyosa que se'n surten de tot? I què passa amb les històries en què hi ha personatges aparentment molt febles o insegurs que acaben revelant-se com a autèntics protagonistes? Els agradaria conèixer aquests personatges a la vida real? Els agrada que els llibres estiguin il·lustrats? A vegades la il·lustració els ajuda a viure més intensament la història?

Segons l'edat, fins i tot es pot fer un estudi de les preferències del grup i redactar un petit informe amb les conclusions.

Activitats posteriors a l'espectacle

- **Debat.** En petits grups plantejar-se el que els agradaria escriure si fossin escriptors. Què els agradaria explicar i per a qui escriurien? Redactar les conclusions del grup i explicar-ho a tota la classe o penjar una notícia al butlletí de l'escola, a la cartellera, blog...

- **Presentació de protagonistes emocionants.** Es demana als infants que dels llibres que han llegit, triïn algun protagonista que els hagi colpit emocionalment (alegria, admiració, afecte, tendresa, compassió, pena, odi, ràbia...). En funció de l'edat, es poden fer diferents presentacions procurant sempre tenir a l'abast dels infants els llibres d'on han sortit els personatges elegits perquè després els puguin mirar i, si els interessen, llegir-los.

Algunes idees per a la presentació:

- Exposició de dibuixos. Els infants dibuixen el protagonista elegit procurant que es vegi què és el que els ha atret d'ell. Encara que probablement serà una recreació de la il·lustració del llibre, és una manera de fer-se més seu el personatge.
 - Organitzar un berenar o esmorzar en què els infants portin algun element identificatiu del personatge i comportar-se com els sembla que ho faria el personatge que han triat. (Prudència amb els personatges violents, parlar abans amb els infants per preparar-los!)
 - Passarel·la de personatges. Un adult anuncia els personatges dient de quin llibre vénen i els infants desfilen interpretant-lo, amb l'ajuda de paraules, vestuari, gestos... Amb els més grans es pot confeccionar el programa de l'acte incloent informació dels títols d'on han sortit els personatges. Aquest document es pot penjar a la cartellera, blog, butlletí de l'escola...
- **Àlbum col·lectiu de personatges.** Convidar els infants a fer entre tota la classe una col·lecció de personatges especialment interessants. En format paper o digital, segons el que es consideri més apropiat per l'edat.
 - **Àlbum individual de personatges.** Els molt bons lectors potser els agradaria tenir el mateix a títol individual.
 - **Cartellera de recomanacions de lectura.** Fins a finals de curs, mantenir un espai a l'escola on mestres, pares i mares i infants puguin recomanar llibres especialment interessants pel que fa a les emocions que poden provocar. A final de curs se'n pot fer una guia de lectura per a la biblioteca escolar i fer-ne difusió (cartellera, blog de l'escola...).

Avaluació

Com en anys anteriors, avaluarem el grau d'acceptació de l'espectacle en funció de l'assistència, la reacció dels infants i els comentaris espontanis que els mestres o els infants facin a la bibliotecària. A més, demanarem a tots els mestres assistents que omplin una enquesta per donar-nos indicacions més fiables del grau de satisfacció amb el programa. També agraiem els suggeriments per millorar el programa. Recollirem les enquestes uns dies després per permetre un temps de reflexió.

Volem conèixer si l'espectacle, el préstec del lot de llibres que hem fet arribar i les activitats organitzades a l'escola serveixen per augmentar el coneixement i la valoració del bibliobús, tant per part dels infants com dels adults. També si ha estimulat els infants a compartir lectures i a interessar-se per altres tipus d'històries que les que normalment trien. Si més enllà de conèixer el resultat de l'enquesta, feu arribar informació més detallada a la directora del bibliobús, ens ajudarà a millorar el programa.

Lots de préstec

Fins a finals de trimestre, el bibliobús deixarà en préstec a l'escola els llibres següents:

Bauer, Jutta. *El ángel del abuelo*. Loguez
Bratney's, Mac. *Endevina com t'estimo*, Kokinos
Canal, Eulàlia. Il. Sara Ruano. *Un petó de mandarina*. Barcanova
Cannon, Janell. *Stelalluna*. Joventut
Cole, Babette. *Els animals m'horroritzen*. Destino
Deacon, Alexis. *Coco i Pin*. Edicions Ekaré
Funke, Cornelia. *Els caçadors de fantasmes al castell del terror*. Estrella Polar
Hoffman, Mary. *El gran llibre de les emocions*. Joventut
Krause, Ute. *Quan marxaran aquests?* Ed. Joventut
Liao, Jimmy. *El pez que sonreía*. Barbara Fiore
Solé, Carme. *La lluna d'en Joan*. Mars
Törnqvist, Marit. *Algo con lo que nadie había contado*. Cuatro azules
Willis, Jeanne. *Gorilón*. Il. T. Ross. Ekaré

Referències bibliogràfiques per als adults

Biblioteques de Salt. *Contes que ajuden els nens i... llibres que ajuden els pares*.
Biblioteques Públiques de Salt.

http://www.bibgirona.net/salt/pares/contes_ajuda/planes/sentiments.htm. Selecció de contes i llibres que tracten dels sentiments i les actituds davant la por, la gelosia, la vergonya... [consulta: 10 juliol de 2013]

Centelles i Pastor, Jaume. *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat, 2006

Club Kirico. *Sentir lo que leo, leer lo que siento*.

http://www.clubkirico.com/gtk_archivos/Sentir%20lo%20que%20leo,%20leer%20lo%20que%20siento.pdf. Selecció bibliogràfica a càrrec de Llibreterers del Club Kirico i A Mano Cultura. Madrid, Confederación Española de Gremios y Asociaciones de Libreros (CEGAL), 2009. [consulta: 10 juliol de 2013]

Landa, Mariasun. *Viure, experimentar, llegir* (trad. Xavier Mínguez).

<http://www.escriptors.cat/files/q31.pdf>. Dins de la publicació III Congrés de Literatura Infantil i Juvenil en Llengua Catalana. Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Barcelona:2006. [consulta: 10 juliol de 2013]

Serrasolses, Lluís. *Clàssics de la literatura juvenil. Una aportació des de la crítica que il·lumini la lectura formativa*.
<http://www.xtec.es/sqfp/licencias/200809/memories/1923m.pdf>. Tot i que està pensat per a l'etapa de secundària pot ser molt suggeridor per als mestres i pares d'infants de primària. [consulta: 10 juliol de 2013]

Papallones a la panxa. Les emocions i els sentiments dels infants. Guia de lectura de les biblioteques Can Pedral i Roca Umbert de Granollers i Frederica Montseny de Canovelles, 2012. http://bibliotecavirtual.diba.cat/detall-guia/-/detall/7D2o/GUIA_LECTURA/10934/9467113 [consulta: 10 juliol de 2013]

**Diputació
Barcelona**

*Xarxa de Biblioteques
Municipals*

Gerència de Serveis de Biblioteques
Comte d'Urgell, 187 · Edifici del Relloige
08036 Barcelona
<http://bibliotecavirtual.diba.cat>